

555

Besluit van 24 oktober 1985, houdende vaststelling van het Besluit opleiding rechterlijke ambtenaren

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 25 februari 1985, Hoofddirectie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp, nr. 334 P 885;

Gelet op artikel 125, eerste lid, van de Ambtenarenwet 1929 (Stb. 530), artikel 59i van de Wet op de rechterlijke organisatie (Stb. 1972, 463), de artikelen 4, vijfde lid, en 31, vijfde lid, van de Beroepswet (Stb. 1955, 47) en artikel 5, vijfde lid, van de Ambtenarenwet 1929 (Stb. 530);

De Raad van State gehoord (advies van 17 mei 1985, nr. W03.85.0127/11.5.19);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van 22 oktober 1985, Hoofddirectie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp, nr. 2069 P 885;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Paragraaf 1: Begripsomschrijvingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. Onze Minister: Onze Minister van Justitie;
- b. opleiding: de opleiding, bedoeld in artikel 2;
- c. rechterlijk ambtenaar in opleiding: degene, die is aangesteld om de opleiding te volgen;
- d. hoofd van dienst: de president of voorzitter van het gerecht, dan wel het hoofd van het arrondissementsparket, waarbij de rechterlijk ambtenaar in opleiding is tewerkgesteld;
- e. rector: degene, die overeenkomstig artikel 11 als rector van de opleiding is aangewezen.

Paragraaf 2: De opleiding

Artikel 2

Er is een opleiding die ten doel heeft toekomstige rechterlijke ambtenaren de kennis, de vaardigheden en de ervaring te verschaffen, die nodig zijn om een rechtsprekende functie, dan wel de functie van Officier van Justitie te kunnen uitoefenen. De opleiding duurt zes jaar en omvat drie hoofdstages en een theoretisch vormingsprogramma.

Artikel 3

1. Twee hoofdstages worden doorgebracht bij een arrondissementsrechtbank en een arrondissementsparket, dan wel bij een raad van beroep en de

Centrale Raad van Beroep. Tijdens deze hoofdstages kunnen elders door te brengen deelstages van korte duur worden ingelast.

2. Onze Minister bepaalt op voorstel van de rector, de rechterlijk ambtenaar in opleiding gehoord, waar de derde hoofdstage, elders dan bij de gerechten, wordt doorgebracht. Tijdens deze hoofdstage worden werkzaamheden verricht die kunnen bijdragen aan het verwerven van kennis, vaardigheden en ervaring, dienstig voor de uitoefening van de in artikel 2 bedoelde functies.

3. De tijdsduur en volgorde van de hoofdstages worden geregeld in het opleidingsreglement, bedoeld in artikel 12.

4. In bijzondere individuele gevallen, kan Onze Minister de tijdsduur en de volgorde der hoofdstages vaststellen in afwijking van het bepaalde in het opleidingsreglement. Zodanige vaststelling geschiedt niet dan nadat de rector, de rechterlijk ambtenaar in opleiding en, bij verlenging, het hoofd van dienst, daaromtrent zijn gehoord.

Artikel 4

1. Het theoretisch vormingsprogramma bestaat uit vaardigheidsleergangen en studiebijeenkomsten; het wordt doorlopen tijdens de in artikel 3, eerste lid, bedoelde hoofdstages.

2. Voor het deelnemen aan het theoretisch vormingsprogramma is de rechterlijk ambtenaar in opleiding voor een door Onze Minister te bepalen gedeelte van de werktijd vrijgesteld van het verrichten van werkzaamheden in de hoofdstages.

Artikel 5

1. Bij de aanvang van een hoofdstage, bedoeld in artikel 3, eerste lid, stelt het hoofd van dienst na overleg met de betrokkene en in overeenstemming met de rector voor elke rechterlijk ambtenaar in opleiding afzonderlijk een werkprogramma vast, aangevende:

- a. met welke werkzaamheden de rechterlijk ambtenaar in opleiding zal worden belast;
- b. welke deelstages de rechterlijk ambtenaar in opleiding zal moeten volgen.

Zoveel mogelijk worden daarbij tijdstippen en perioden vermeld.

2. Jaarlijks stelt de rector na overleg met de betrokkene en in overeenstemming met het hoofd van dienst voor elke rechterlijk ambtenaar in opleiding afzonderlijk een studieprogramma vast, aangevende welke vaardigheidsleergangen en studiebijeenkomsten de rechterlijk ambtenaar in opleiding zal volgen. Zoveel mogelijk worden daarbij tijdstippen en perioden vermeld.

3. Het hoofd van dienst, respectievelijk de rector, draagt er zorg voor dat aan het werkprogramma, respectievelijk het studieprogramma, de hand wordt gehouden.

4. Het hoofd van dienst wijst voor de begeleiding van de rechterlijk ambtenaar in opleiding tijdens de in het eerste lid bedoelde stages, in overeenstemming met de rector, een mentor aan.

5. Bij verschil van opvatting tussen het hoofd van dienst en de rector over de inhoud van het werkprogramma en het studieprogramma, over de uitvoering van deze programma's en over het aanwijzen van een mentor, beslist Onze Minister.

Artikel 6

Het toezicht op het verloop van de hoofdstage, bedoeld in artikel 3, tweede lid, berust bij de rector.

Artikel 7

1. Indien een rechterlijk ambtenaar in opleiding voor zijn aanstelling reeds meer dan een jaar ervaring in de rechtspraak of andere naar het oordeel van Onze Minister relevante ervaring heeft verworven, kan Onze

Minister de opleiding bekorten met ten hoogste de duur van die ervaring, voor zover die meer dan een jaar bedraagt, doch niet met meer dan drie jaar.

2. Onze Minister kan de opleiding verlengen

a. indien de aanstelling in tijdelijke dienst van een rechterlijk ambtenaar in opleiding ingevolge artikel 21, tweede lid, is verlengd: met ten hoogste eenzelfde periode;

b. in andere gevallen, indien Onze Minister zulks, met het oog op het met gunstig resultaat beëindigen van de opleiding, nodig oordeelt: met ten hoogste een jaar.

De verlenging van de opleiding op grond van het bepaalde onder a en b gezamenlijk kan niet meer dan twee jaar bedragen.

3. In de gevallen, bedoeld in het eerste en tweede lid, bepaalt Onze Minister op welke onderdelen van de opleiding de bekorting of de verlenging betrekking heeft en in welke volgorde de hoofdstages worden doorlopen. De laatste volzin van artikel 3, vierde lid, is van toepassing.

Artikel 8

1. Indien Onze Minister in de loop van de opleiding op grond van een beoordeling, bedoeld in artikel 25, op grond van het oordeel van de rector, bedoeld in artikel 26, dan wel op grond van andere ambtsberichten, alsnog tot het oordeel komt dat de rechterlijk ambtenaar in opleiding de opleiding niet met gunstig resultaat zal kunnen afsluiten of niet geschikt is voor een der in artikel 2 bedoelde functies, beëindigt hij diens opleiding.

2. Indien Onze Minister na voltooiing van de opleiding op een van de gronden als bedoeld in het eerste lid, alsnog tot het oordeel komt dat de rechterlijk ambtenaar in opleiding de opleiding niet met gunstig resultaat heeft beëindigd of niet geschikt is voor een der in artikel 2 bedoelde functies, deelt hij deze mede niet te zullen overgaan tot een voordracht, als bedoeld in artikel 29.

3. Alvorens de in het eerste en tweede lid bedoelde beslissingen te nemen hoort Onze Minister het hoofd van dienst, de rector en de rechterlijk ambtenaar in opleiding.

Paragraaf 3: Uitvoering en bekostiging van de opleiding

Artikel 9

Onze Minister draagt de uitvoering van de opleiding op aan een stichting die zich de opleiding van rechterlijke ambtenaren ten doel heeft gesteld en die bereid is te voldoen aan de voorwaarden, gesteld in de artikelen 10 tot en met 15 en aan hetgeen overigens met betrekking tot de opleiding in dit besluit is bepaald.

Artikel 10

Het bestuur van de stichting dient te bestaan uit:

a. vier personen, belast met rechtspraak of de uitoefening van het openbaar ministerie, aan te wijzen door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak;

b. een rechterlijk ambtenaar in opleiding, aan te wijzen door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak;

c. een ambtenaar, aan te wijzen door Onze Minister;

d. een persoon, aan te wijzen door de onder a, b en c bedoelde bestuursleden.

Artikel 11

1. De stichting dient, uit personen die zijn belast met rechtspraak of de uitoefening van het openbaar ministerie, een rector en een conrector van de opleiding en zonedig een of meer cursuscoördinatoren aan te wijzen; als zodanig zijn dezen verantwoording verschuldigd aan de stichting.

2. Een aanwijzing ingevolge het eerste lid wordt eerst van kracht nadat Onze Minister heeft verklaard tegen die aanwijzing geen bezwaar te hebben.

Artikel 12

1. De stichting dient met inachtneming van het bepaalde in dit besluit een opleidingsreglement vast te stellen.

2. Het opleidingsreglement en wijzigingen daarin treden niet in werking dan nadat Onze Minister heeft verklaard daartegen geen bezwaar te hebben.

Artikel 13

1. De stichting dient de opleiding te bekostigen uit de daarvoor door Onze Minister aan de stichting beschikbaar gestelde gelden.

2. Ter verkrijging van de in het eerste lid bedoelde gelden dient de stichting jaarlijks een kostenraming aan Onze Minister ter goedkeuring voor te leggen. Indien Onze Minister zich niet met de kostenraming kan verenigen, beslist hij niet over het ter beschikking stellen van de gelden, bedoeld in het eerste lid, dan nadat hij terzake overleg heeft gepleegd met de stichting.

Artikel 14

Na ommekomst van elk kalenderjaar dient de stichting ter zake van haar feitelijke uitgaven, gedaan ten behoeve van de opleiding, verantwoording af te leggen aan Onze Minister.

Artikel 15

De stichting dient gevolg te geven aan de aanwijzingen van Onze Minister omtrent de inrichting van de kostenraming en de verantwoording, alsmede omtrent de tijdstippen waarop deze stukken uiterlijk bij hem moeten worden ingediend.

Paragraaf 4: Toelating tot de opleiding

Artikel 16

1. Zij, die een graad of hoedanigheid bezitten bedoeld in artikel 48, eerste lid, van de Wet op de rechterlijke organisatie, kunnen tot de opleiding worden toegelaten, mits zij niet ouder zijn dan dertig jaar. Wanneer Onze Minister daartoe aanleiding aanwezig acht kan hij, gehoord de selectiecommissie, bedoeld in het derde lid, ontheffing verlenen van deze leeftijdseis.

2. Een verzoek om toelating tot de opleiding wordt schriftelijk ingediend bij Onze Minister.

3. Onze Minister wijst gegadigden die niet voldoen aan de eisen gesteld in het eerste lid en die geen ontheffing van de leeftijdseis hebben verkregen, terstond af. In de overige gevallen beslist Onze Minister omtrent de toelating na advies van een selectiecommissie. Hij laat evenwel geen kandidaat tot de opleiding toe dan op aanbeveling van die commissie.

Artikel 17

1. Leden van de in artikel 16, derde lid, bedoelde selectiecommissie zijn:
a. een president van een arrondissementsrechtbank en drie andere voor het leven benoemde leden van gerechten belast met de berechting van geschillen over burgerlijke rechten;
b. een officier van justitie, hoofd van een arrondissementsparket, en twee andere leden van het openbaar ministerie;

- c. een voorzitter van een raad van beroep en een ander voor het leven benoemd lid van een gerecht, uitsluitend belast met de berechting van geschillen die niet uit burgerlijke rechtsbetrekkingen zijn ontstaan;
- d. drie personen, niet behorend tot een der onder a, b en c bedoelde groepen en niet werkzaam bij het Ministerie van Justitie;
- e. drie ambtenaren van het Ministerie van Justitie.

De onder a tot en met d bedoelde leden worden voor vier jaar benoemd door Onze Minister, die met betrekking tot de onder a, b en c bedoelde leden eerst het advies inwint van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak. Onze Minister benoemt de onder e bedoelde leden voor onbepaalde tijd.

2. Elk jaar treden drie van de in het eerste lid, onder a tot en met d, bedoelde leden af volgens een door de commissie op te stellen rooster van aftreden. Zij zijn niet aansluitend herbenoembaar, behoudens in de gevallen, bedoeld in de laatste volzin. Tussentijds benoemden treden af op het tijdstip waarop degenen, wier plaats zij hebben ingenomen, volgens het rooster zouden zijn afgetreden. Eerst- en tussentijds benoemden zijn aansluitend herbenoembaar indien zij niet meer dan twee jaar lid van de commissie zijn geweest.

3. Onze Minister wijst uit de leden een voorzitter aan. De commissie kiest uit haar midden één of meer plaatsvervangende voorzitters.

Artikel 18

1. De selectiecommissie heeft tot taak Onze Minister, ten behoeve van diens beslissing omtrent de toelating tot de opleiding, van advies te dienen over het vermogen van kandidaten om de opleiding met gunstig resultaat te doorlopen en over hun geschiktheid voor een der in artikel 2 bedoelde functies.

2. Ten behoeve van haar advies stelt de selectiecommissie ten aanzien van de kandidaten een onderzoek in; dit kan zowel een beperkt als een volledig onderzoek zijn.

3. Indien de selectiecommissie een beperkt onderzoek heeft ingesteld en reeds op grond van het resultaat daarvan oordeelt dat zij geen gunstig advies zal kunnen uitbrengen, doet zij daarvan terstond mededeling aan Onze Minister.

4. In andere gevallen dan die, bedoeld in het derde lid, stelt de selectiecommissie een volledig onderzoek in, dat ten minste omvat:

- a. het inwinnen van schriftelijke inlichtingen bij door de kandidaat opgegeven referenten;
- b. een persoonlijk onderhoud met de kandidaat door niet meer dan vijf leden van de commissie;
- c. kennisneming van de uitslag van een ten aanzien van de kandidaat ingesteld psychologisch onderzoek.

De selectiecommissie brengt in deze gevallen zo spoedig mogelijk na het persoonlijk onderhoud met de kandidaat gemotiveerd advies uit aan Onze Minister.

5. De selectiecommissie kan haar voorzitter machtigen bepaalde besluiten namens de commissie te nemen. Een zodanige machtiging, de aard en omvang van het beperkt onderzoek en wat overigens met betrekking tot de werkwijze van de commissie behoort te worden geregeld, legt de commissie neer in een reglement van orde dat de goedkeuring van Onze Minister behoeft.

Artikel 19

Onze Minister beslist zo spoedig mogelijk na de ontvangst van het advies. Hij deelt zijn beslissing terstond schriftelijk aan de kandidaat mede. Daarbij licht hij de kandidaat in over het advies van de selectiecommissie.

Artikel 20

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 16 tot en met 19 kan Onze Minister, gehoord de selectiecommissie, zonodig de toelatingsprocedure nader regelen.

Paragraaf 5: De aanstelling en bezoldiging van toegelatenen tot de opleiding

Artikel 21

1. Degene, die is toegelaten tot de opleiding, wordt door Onze Minister aangesteld als rechterlijk ambtenaar in opleiding in tijdelijke dienst bij de gerechten voor de duur van drie jaar en tewerkgesteld bij een met name te noemen gerecht of arrondissementsparket.

2. Onze Minister kan, het hoofd van dienst en de rector gehoord, de aanstelling in tijdelijke dienst verlengen:

a. indien een rechterlijk ambtenaar in opleiding dit verzoekt en naar het oordeel van Onze Minister voortzetting van de opleiding nog zinvol kan zijn: met ten hoogste één jaar;

b. indien daarvoor naar het oordeel van Onze Minister redenen aanwezig zijn: met de tijd welke de rechterlijk ambtenaar in opleiding niet in werkelijke dienst heeft doorgebracht.

3. Indien de opleiding met toepassing van artikel 7, eerste lid, is bekort, kan Onze Minister, na overleg met de rector, de duur van de aanstelling in tijdelijke dienst bepalen op een periode korter dan drie jaar, doch niet korter dan twee jaar. Ten aanzien van de verlenging van een verkorte aanstelling in tijdelijke dienst is het tweede lid van overeenkomstige toepassing.

Artikel 22

Tenzij de opleiding op grond van het bepaalde in artikel 8, eerste lid, is beëindigd, wordt een rechterlijk ambtenaar in opleiding aansluitend aan de aanstelling in tijdelijke dienst aangesteld in vaste dienst bij de gerechten en tewerkgesteld bij een met name te noemen gerecht of arrondissementsparket.

Artikel 23

De bezoldiging van de rechterlijke ambtenaren in opleiding geschiedt overeenkomstig de bepalingen van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984 (Stb. 1983, 571), met dien verstande dat voor de toepassing van artikel 5 van dat besluit het functieniveau wordt geacht te zijn vastgesteld op niveaugroep IVe, genoemd in de bijlage B van meerge-noemd besluit.

Paragraaf 6: Bijzondere rechten en verplichtingen, beoordeling en ontslag

Artikel 24

1. De rechterlijk ambtenaar in opleiding volgt de opleiding overeenkomstig hetgeen bij of krachtens dit besluit is bepaald. Hij dient zich daarbij te houden aan de hem door of namens zijn hoofd van dienst en de rector gegeven aanwijzingen.

2. De rechterlijk ambtenaar in opleiding brengt tijdens en na beëindiging van elke hoofdstage aan de rector schriftelijk verslag uit van zijn verrichtingen en bevindingen. Van dit verslag verstrekt hij een afschrift aan zijn hoofd van dienst.

Artikel 25

1. Een rechterlijk ambtenaar in opleiding wordt beoordeeld. Daarbij wordt tegen de achtergrond van zijn toekomstige taak gelet op de wijze waarop hij de hem opgedragen werkzaamheden heeft uitgevoerd. Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met het stadium van opleiding waarin de rechterlijk ambtenaar in opleiding verkeert.

2. De beoordeling geschiedt jaarlijks tijdens de hoofdstages, bedoeld in artikel 3, eerste lid, door het hoofd van dienst of door een door deze aangewezen functionaris en tegen het einde van de hoofdstage, bedoeld in artikel 3, tweede lid, door een door Onze Minister aan te wijzen functionaris.

3. Het Beoordelingsvoorschrift burgerlijk rijkspersoneel 1985 (Stcrt. 81) is op de in dit artikel bedoelde beoordelingen van toepassing, met dien verstande dat in artikel 8, derde lid, van dat voorschrift, in plaats van «de tot de Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken toegelaten centrales van verenigingen van ambtenaren.» wordt gelezen: de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak.

Artikel 26

1. Tenminste eenmaal per jaar vormt de rector zich een oordeel omtrent de wijze waarop de rechterlijk ambtenaar in opleiding het theoretisch vormingsprogramma heeft doorlopen.

2. De rector vermeldt zijn oordeel op een lijst waarvan het model door Onze Minister wordt vastgesteld en bespreekt daarna dit oordeel met de rechterlijk ambtenaar in opleiding. Een samenvatting van het gesprek wordt eveneens op de lijst vastgelegd. De rector zendt de lijst vervolgens zo spoedig mogelijk aan Onze Minister. De rechterlijk ambtenaar in opleiding ontvangt een afschrift van de lijst.

3. De rechterlijk ambtenaar in opleiding kan binnen twee weken nadat het afschrift van de lijst aan hem is verstrekt, schriftelijk bezwaren tegen het oordeel van de rector indienen bij onze Minister.

4. Indien Onze Minister de bezwaren kennelijk geheel gegrond acht, stelt hij dienovereenkomstig het oordeel nader vast. In andere gevallen dan in de vorige zin bedoeld stelt Onze Minister het oordeel, al dan niet gewijzigd, eerst vast na terzake het advies te hebben ingewonnen van de commissie, bedoeld in artikel 8, derde lid, van het Beoordelingsvoorschrift burgerlijk rijkspersoneel 1985 (Stcrt. 81) met dien verstande dat voor de toepassing van dat artikel in plaats van «de tot de Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken toegelaten centrales van verenigingen van ambtenaren.» wordt gelezen: de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak.

5. Van de vaststelling van het oordeel, bedoeld in het vierde lid, worden de rector en de rechterlijk ambtenaar in opleiding in kennis gesteld.

Artikel 27

Indien Onze Minister een der beslissingen, bedoeld in artikel 8, heeft genomen, kan hij de rechterlijk ambtenaar in opleiding ontslaan. Indien de rechterlijk ambtenaar in opleiding ten tijde van het te verlenen ontslag reeds was aangesteld in vaste dienst, kan het ontslag evenwel slechts worden verleend, indien het na een zorgvuldig onderzoek niet mogelijk is gebleken de betrokkene binnen het gezagsbereik van Onze Minister andere, mede in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden voor hem passende, werkzaamheden op te dragen, dan wel indien deze weigert zodanige werkzaamheden te aanvaarden.

Artikel 28

Een rechterlijk ambtenaar in opleiding licht ter gelegenheid van zijn aanstelling in vaste dienst Onze Minister in omtrent zijn voorlopige voorkeur voor een der in artikel 2 bedoelde functies.

Artikel 29

Op voordracht van Onze Minister benoemen Wij een rechterlijk ambtenaar in opleiding, die de opleiding met gunstig resultaat heeft beëindigd en geschikt wordt geacht voor een der in artikel 2 bedoelde functies, overeenkomstig diens voorkeur tot gerechtsauditeur bij een door Ons aan te wijzen gerecht of tot officier van justitie in de rang van substituut-officier van justitie in een door Ons aan te wijzen arrondissement. Bij de aanwijzing letten wij zowel op de voorkeur van de betrokken rechterlijk ambtenaar in opleiding als op het belang van de dienst.

Artikel 30

Het Algemeen rijksambtenarenreglement (Stb. 1931, 248) is ten aanzien van rechterlijke ambtenaren in opleiding van toepassing, behoudens voor zover in dit besluit van dat reglement wordt afgeweken.

Paragraaf 7: Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 31

1. Zij, die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit werkzaam zijn als gerechtssecretaris bij een gerecht of als secretaris bij een arrondissementsparket en die als zodanig zijn aangesteld op de grondslag van het Koninklijk besluit van 21 december 1956 (Stb. 643), worden binnen een jaar na inwerkingtreding van dit besluit aangesteld als rechterlijk ambtenaar in opleiding, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 21, 22 en 23 en met inachtneming van het gestelde in de volgende leden.

2. De diensttijd, vervuld ingevolge een aanstelling als gerechtssecretaris of secretaris bij een arrondissementsparket, als bedoeld in het eerste lid, wordt volledig aangemerkt als diensttijd vervuld als rechterlijk ambtenaar in opleiding.

3. De proeftijd, die aan de aanstelling als gerechtssecretaris of secretaris bij een arrondissementsparket, als bedoeld in het eerste lid, is voorafgegaan, wordt in de hierna omschreven gevallen aangemerkt als diensttijd, vervuld als rechterlijk ambtenaar in opleiding, op de wijze als daarbij aangegeven:

a. ten aanzien van hen wier proeftijd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit minder dan 24 maanden geleden is aangevangen: volledig;

b. ten aanzien van hen wier proeftijd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit 24 maanden of langer geleden, doch minder dan 52 maanden geleden is aangevangen: voor een gedeelte dat overeenkomt met de periode die ligt tussen de datum van inwerkingtreding van dit besluit en het tijdstip waarop het getal van 52 maanden zou zijn bereikt, met een maximum van twee maanden.

4. De tijd, ingevolge het tweede en derde lid aangemerkt als diensttijd doorgebracht als rechterlijk ambtenaar in opleiding, wordt tevens aangemerkt als opleidingstijd.

5. Indien voor in het eerste lid bedoelde gerechtssecretarissen of secretarissen bij een arrondissementsparket een opleidingstijd van minder dan zes jaar was vastgesteld, wordt de opleiding geacht te zijn bekort op grond van de bepalingen van dit besluit.

Artikel 32

1. Zij, die zich op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit nog bevinden in de proeftijd, bedoeld in artikel 4 van het koninklijk besluit van 21 december 1956 (Stb. 643), worden, nadat de termijn van die proeftijd is geëindigd, aangesteld als rechterlijk ambtenaar in opleiding in tijdelijke dienst, tenzij een advies, bedoeld in artikel 5, derde lid, van genoemd besluit, daarvoor een beletsel vormt.

2. Voor de in het eerste lid bedoelde personen wordt de duur van de aanstelling in tijdelijke dienst bepaald op een periode die zoveel korter is dan de in artikel 21, eerste en derde lid, bedoelde tijdsduur, als overeenkomt met de termijn van de proeftijd.

3. De proeftijd, bedoeld in het eerste lid, wordt volledig aangemerkt als opleidingstijd.

4. Indien voor de in het eerste lid bedoelde personen reeds een opleidingstijd van minder dan zes jaar was vastgesteld, wordt de opleiding geacht te zijn bekort op grond van de bepalingen van dit besluit.

Artikel 33

Zij, die bij de inwerkingtreding van dit besluit lid zijn van de selectiecommissie, bedoeld in het Koninklijk besluit van 21 december 1956 (Stb. 643), worden geacht te zijn benoemd in en sedert hun benoeming lid te zijn geweest van de selectiecommissie, geregeld in artikel 17 van dit besluit.

Artikel 34

Het Koninklijk besluit van 21 december 1956, Stb. 643 (Opleidings- en vormingsbesluit R.O.), wordt ingetrokken.

Artikel 35

Dit besluit kan worden aangehaald als «Besluit opleiding rechterlijke ambtenaren». Het treedt in werking met ingang van de derde kalendermaand na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het is geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 24 oktober 1985

Beatrix

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Uitgegeven de *negenentwintigste* oktober 1985

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Justitie. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 12 november 1985, nr. 220.

1. Algemeen

1.1. Bij de Wet van 27 juni 1984, Stb. 302, werd artikel 59i van de Wet op de rechterlijke organisatie gewijzigd om de weg vrij te maken voor de vervanging van de bepalingen van het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. (Stb. 1956, 643) door een nieuwe regeling van de opleiding, de aan de opleiding voorafgaande selectie en de rechtspositie na aanstelling van jonge juristen die in opleiding worden genomen voor een functie bij de rechterlijke macht. Het onderhavige besluit beoogt in die nieuwe regeling te voorzien. In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp dat aan bovengenoemde wet ten grondslag lag, zijn de belangrijkste beweegredenen om tot een nieuwe regeling te komen vermeld, zodat daarop thans niet meer behoefte te worden ingegaan. Voorafgaande aan een bespreking op onderdelen dienen evenwel nog enkele algemene opmerkingen omtrent de regeling te worden gemaakt.

1.2. In het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. werden in feite slechts twee aangelegenheden geregeld: de selectie en de aanstelling annex plaats van tewerkstelling van de rechterlijke ambtenaren in opleiding (raio's), in dat besluit – op de grondslag van artikel 59i van de Wet op de rechterlijke organisatie, zoals dat artikel toen luidde – aangeduid met gerechtssecretaris en secretaris bij een arrondissementsparket. De nieuwe regeling bevat evenwel aanzienlijk meer. Naast de genoemde onderwerpen, die als zodanig niet kunnen worden gemist doch die thans wel anders zijn uitgewerkt, zijn de inhoud van de opleiding, de uitvoering en bekostiging daarvan, alsmede rechtspositionele aangelegenheden als beoordeling, ontslag en benoeming na opleiding daarin opgenomen. De bepaling inzake het buitengewoon verlof, inmiddels geschrapt uit de tekst van artikel 59i van de Wet op de rechterlijke organisatie, is uit dien hoofde evenwel uit de nieuwe regeling weggelaten.

Ook is daarin niet meer opgenomen het voorschrift dat tenminste eenmaal per jaar in de Staatscourant en andere bladen moet worden bekendgemaakt dat zich kandidaten voor de opleiding kunnen aanmelden. De werving van voldoende gegadigden is heden ten dage zonder regelmatig adverteren ondenkbaar. Een voorschrift dienaangaande heeft dan ook geen betekenis.

1.3. Een voorontwerp van de nieuwe regeling is om commentaar voorgelegd aan de rechterlijke autoriteiten die het meest direct betrokken zijn bij de opleiding van raio's en daarnaast aan de Stichting Studiecentrum Rechtspleging, de Raad voor de Raio-opleiding en de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie. Met de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, waarin ook de raio's verenigd zijn, is mede overleg gevoerd op de grondslag van het bepaalde in hoofdstuk XI van het Algemeen rijksambtenarenreglement inzake georganiseerd overleg in ambtenarenzaken. De veelvuldige en soms gedifferentieerde reacties leenden zich niet altijd voor overneming. Een deel van de opmerkingen kon evenwel in de nieuwe regeling worden verwerkt; een ander deel leidde tot herbezinning op onderdelen en langs die weg eveneens tot aanpassingen van het voorontwerp. Het aldus herzien ontwerp van het beoogde besluit werd eveneens aan de rechterlijke autoriteiten voorgelegd. Verscheidene van de naar aanleiding daarvan nog gemaakte opmerkingen werden ook in de regeling verwerkt. In de artikelsgewijze toelichting zal op de belangrijkste commentaren worden ingegaan.

1.4. In de structuur van de nieuwe regeling is de opleiding voorop geplaatst. Het gaat immers in de eerste plaats om de regeling daarvan. Het in belang hierop onmiddellijk volgende onderwerp is de procedure voor de toelating tot de opleiding, waarvan de selectie een centraal onderdeel vormt. Daarna volgen dan nog regels omtrent de rechtspositie van de rechterlijk ambtenaar in opleiding en enkele overgangs- en slotbepalingen.

2. Artikelsgewijze toelichting

2.1. Paragraaf 1 (artikel 1)

In deze paragraaf zijn de begripsomschrijvingen opgenomen, die de beoogde nieuwe regeling nodig maakte. Dat daaronder de begrippen «opleiding» en «rechterlijk ambtenaar in opleiding» zijn vermeld, vindt zijn oorzaak met name hierin dat er naast de rechterlijke ambtenaren in opleiding die de gestructureerde opleiding in de zin van dit besluit volgen, nog tal van anderen zijn – de z.g. buitenstaanders – die in uiteenlopende opleidingsituaties verkeren: rechters-plaatsvervanger en plaatsvervangend voorzitters van raden van beroep, gerechtsauditeurs, waarnemend griffiers en plaatsvervangende officieren van justitie. Zij zijn allen «rechterlijk ambtenaar in opleiding» doch geen raio. Het moet duidelijk zijn dat deze buitenstaanders niet onder de werking van dit besluit vallen.

2.2. Paragraaf 2 (artikelen 2 t/m 8)

Deze paragraaf bevat de instituering en doelstelling van de opleiding (artikel 2), geeft de hoofdstructuur daarvan aan (artikelen 3 en 4), regelt enkele daarmee verband houdende aangelegenheden (artikelen 5, 6 en 7) en bevat tenslotte een bepaling omtrent de gevolgen van onvoldoende opleidingsresultaten (artikel 8).

2.2.1. De regeling van de hoofdstages, zoals opgenomen in artikel 3, is het resultaat van een nadere bezinning op hetgeen hieromtrent in het voorontwerp was neergelegd, aan de hand van het door de Raad voor de raio-opleiding daarop geleverde commentaar. In het voorontwerp was de bepaling opgenomen dat de hoofdstages elk een bepaalde tijd zouden moeten duren (voor gewone raio's – dat zijn zij wier bestemming ligt bij de rechtbanken en de arrondissementsparketten – elke hoofdstage twee jaar, voor a-raio's – die de raden van beroep als bestemming hebben – andere termijnen) en een bepaalde volgorde zouden moeten hebben. Van de zijde van de Raad voor de raio-opleiding zijn hiertegen bezwaren geuit, hierop neerkomende dat zodanige voorschriften in het besluit een belemmering kunnen vormen voor een soepele aanpassing van de opleiding aan nieuwe ontwikkelingen en inzichten met betrekking tot de wijze waarop raio's op hun toekomstige taken worden voorbereid. Bij nader inzien kan ik deze bezwaren onderschrijven. Daarom werd in het herzien ontwerp slechts de bepaling opgenomen dat er drie hoofdstages zijn, met duiding van de plaats waar deze worden doorgebracht. Ook hiertegen heeft de Raad voor de raio-opleiding weer bezwaar aangetekend. Men meent dat het besluit zelfs de aard van de stages niet zou behoren te regelen. Aangezien het hier een fundamenteel aspect van de opleiding betreft, kan zodanige bepaling echter niet uit het besluit worden weggelaten. Voor tijdsduur en volgorde der stages is evenwel verwezen naar het opleidingsreglement, dat aan goedkeuring door de minister onderworpen is. Aldus blijft de grondgedachte, dat de praktijkscholing moet worden opgedaan bij twee verschillende interne instanties (voor de gewone raio de rechtbank en het parket; voor de a-raio een raad van beroep en de Centrale Raad van Beroep) en een derde externe instantie, in het besluit gehandhaafd, terwijl door middel van het opleidingsreglement nochtans vlot kan worden ingespeeld op nodig gebleken algemene wijzigingen in tijdsduur en volgorde van de hoofdstages.

Wat de tijdsduur der stages aangaat moet nog worden opgemerkt dat deze weliswaar meer of minder dan de nu nog gebruikelijke twee jaar (voor gewone raio's) zal kunnen belopen, doch dat de artikelen 2 (doelstelling en totale opleidingsduur) en 3 (plaats waar de hoofdstages worden doorgebracht) in hun onderlinge samenhang beperkingen stellen aan de mogelijkheden om de tijdsduur der stages onderling te zeer uiteen te doen lopen.

2.2.2. Het ligt voor de hand dat het opleidingsreglement ook aangeeft wat de tijdsduur en de volgorde van de hoofdstages zal zijn in de regelmatig voorkomende gevallen dat de opleiding kan worden bekort wegens zg. voorervaring (artikel 7, eerste lid). Naar de ervaring heeft geleerd, doen zich soms gevallen voor die niet passen in het algemene patroon. Om ook

voor die gevallen een adequate (andere) tijdsduur en volgorde van de hoofdstages te kunnen vaststellen is het vierde lid van artikel 3 opgenomen.

2.2.3. In artikel 4 is het theoretisch vormingsprogramma globaal omschreven. In het opleidingsreglement zal aan de vaardigheidsleergangen en de studiebijeenkomsten nader inhoud moeten worden gegeven. De in het tweede lid van dit artikel geregelde vrijstelling voor het volgen van het theoretisch vormingsprogramma is gewenst om veilig te stellen dat de noodzakelijk geachte verhouding tussen het theoretische en praktische gedeelte van de opleiding ook feitelijk tot haar recht kan komen. Het moet intussen mogelijk blijven de omvang van de vrijstelling (thans 2/5 deel van de volledige werktijd) soepel aan te passen aan zich wijzigende omstandigheden. Daarom is de bevoegdheid tot het vaststellen van de vrijstelling in handen van de Minister van Justitie gelegd.

2.2.4. Artikel 5 bevat in de eerste drie leden bepalingen inzake het werkprogramma en het studieprogramma die, binnen de kaders die daaromtrent in het opleidingsreglement kunnen zijn vastgesteld, te zamen voor elke individuele raio een opleidingsprogramma moeten vormen. Om te bereiken dat werkprogramma en studieprogramma op elkaar aansluiten is voorgeschreven dat het hoofd van dienst en de rector deze programma's in onderlinge overeenstemming vaststellen en daarbij overleg plegen met de raio. Het vierde lid schrijft voor dat het hoofd van dienst een mentor aanwijst. De mentor heeft een vertrouwensfunctie.

Hij is de raadsman die de raio kan stimuleren, zowel ten aanzien van de theoretische vorming als de praktische scholing, en tot wie de raio zich steeds moet kunnen wenden om zijn problemen in verband met de opleiding te bespreken. Deze taak impliceert ook dat het aanwijzen van de mentor geschiedt in overeenstemming met de rector. De begeleiding door de mentor moet overigens worden onderscheiden van de begeleiding bij het dagelijkse uitvoerende werk door – wat men zou kunnen noemen – een werkbegeleider. Bij voorkeur zouden beide begeleidingstaken dan ook niet in een persoon verenigd moeten zijn.

Het vijfde lid is ingevoegd om te voorkomen dat de voortgang van de opleiding zou worden verstoord indien het hoofd van dienst en de rector het onderling niet eens zouden kunnen worden. Om praktische redenen is in artikel 6 het toezicht op het verloop van de derde hoofdstage – de zgn. buitenstage – in handen gelegd van de rector. De wijze waarop dit toezicht gestalte zal kunnen krijgen, zal mede worden gezien tegen de achtergrond van het door de rector ingevolge artikel 26 te vormen oordeel. Een en ander laat overigens onverlet dat ingevolge het tweede lid van artikel 25 een functionaris van de instantie waar de buitenstage wordt doorgebracht als beoordelaar wordt aangewezen.

2.2.5. Artikel 7 geeft nog enkele aanvullende bepalingen omtrent de (individuele) opleidingsduur. Het in het tweede lid, onder b, van dit artikel gestelde biedt een mogelijkheid de opleiding te verlengen ook nadat de vaste aanstelling reeds is verleend. Deze mogelijkheid kan niet worden gemist, enerzijds wegens reeds in de praktijk gebleken behoefte, anderzijds om te kunnen voorkomen dat raio's, aan wie in dat stadium van hun opleiding wordt toegestaan deze verder in deeltijd te volgen (zie onderdeel 2.5.1 van deze nota van toelichting), als gevolg van de deeltijd onvoldoende scholing zouden ontvangen. Deze verlengingsmogelijkheid is beperkt gehouden.

2.2.6. In artikel 8 is geregeld wat de gevolgen zijn van onvoldoende resultaten van de opleiding, dan wel van tijdens of bij beëindiging van de opleiding geconstateerde ongeschiktheid voor de functies waarvoor wordt opgeleid. Het beëindigen van de opleiding of het achterwege laten van de in artikel 29 bedoelde voordracht, behoeft niet steeds te leiden tot ontslag, zoals in de toelichting op artikel 27 (zie onderdeel 2.6.2.) is uiteengezet.

2.3. Paragraaf 3 (artikelen 8 t/m 15)

In de tijd van de totstandkoming van het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. bestond er weinig reden voor een regeling van de uitvoering en de bekostiging van de opleiding. Dit is ook begrijpelijk, gegeven het feit dat de

opleiding toen hoofdzakelijk bestond uit het verrichten van organieke werkzaamheden als gerechts- of parketsecretaris en het volgen van een stage in de advocatuur. Met de ontwikkeling van de opleiding tot wat deze nu is, is de behoefte ontstaan deze aspecten een formele grondslag te geven. De verantwoordelijkheid voor de opleiding ligt in laatste instantie bij de Minister van Justitie. Dit laat echter onverlet dat de rechterlijke macht zelve een belangrijke, zo niet overwegende, invloed op de opleiding heeft. Deze invloed komt tot uitdrukking hierin dat de uitvoering van de opleiding is opgedragen aan een stichting (de Stichting Studiecentrum Rechtspleging) waarin de rechterlijke macht sterk vertegenwoordigd is. In die constructie dienen de voor de opleiding te maken kosten, die met name sedert de ingebruikneming van het opleidingscentrum voor de rechterlijke macht te Zutphen aanmerkelijk zijn toegenomen, ten laste van de justitiebegroting te worden gebracht. Het vorenstaande en een aantal voor zich sprekende aanverwante bepalingen zijn neergelegd in deze paragraaf.

2.3.1. Bij koninklijk besluit kunnen bezwaarlijk opdrachten aan een privaatrechtelijke stichting worden gegeven. Dat verklaart de redactie van artikel 9, waarin de eisen worden geformuleerd waaraan de stichting moet voldoen om de uitvoering van de opleiding opgedragen te kunnen krijgen: niet alleen moet de stichting zich de opleiding van rechterlijke ambtenaren ten doel hebben gesteld, zij moet ook bereid zijn te voldoen aan de voorwaarden, genoemd in de artikelen 10 t/m 15.

2.3.2. In artikel 10 (onder a) en artikel 11 (eerste lid) is de omschrijving gehanteerd «personen belast met rechtspraak of de uitoefening van het openbaar ministerie». De overeenkomstige bepalingen in het voorontwerp en het herzien ontwerp bevatten de omschrijving «leden van de rechterlijke macht (zijnde)».

Bij nader inzien is deze laatste omschrijving, hoewel overeenstemmende met de statuten van de Stichting Studiecentrum Rechtspleging, te eng, omdat deze ingevolge het bepaalde in artikel 112 van de Grondwet zou uitsluiten dat ook leden van de colleges met administratieve rechtspraak belast in het bestuur zitting zouden kunnen hebben. Een vergelijkbare kwestie deed zich voor bij de redactie van artikel 17 (zie punt 2.4.4. van deze nota van toelichting).

Afwijkend van de vroegere ontwerpen voor dit besluit zijn ook de in artikel 11 gebruikte benamingen voor de met de opleiding belaste functionarissen. Deze benamingen zijn aangepast aan de huidige situatie.

2.3.3. Met de gelden, genoemd in artikel 13, worden uitsluitend bedoeld de gelden die nodig zijn ter bekostiging van de in dit besluit geregelde opleiding. Voor de andere (opleidings-)activiteiten van de stichting zal, in zoverre daarvoor aanspraak op vergoeding ten laste van de justitiebegroting kan worden gemaakt, in het verband van die activiteiten een regeling moeten worden getroffen.

2.4. Paragraaf 4 (artikelen 16 t/m 20)

In deze paragraaf is de procedure van toelating tot de opleiding geregeld. Centraal daarin staat de advisering door een selectiecommissie, zoals dat ook al het geval was in het Opleidings- en vormingsbesluit R.O.

2.4.1. Artikel 16 bevat in het eerste lid de formele vereisten voor toelating tot de opleiding: enerzijds het bezit van een graad of hoedanigheid als omschreven in het eerste lid van artikel 48 van de Wet op de rechterlijke organisatie, anderzijds een leeftijd niet ouder dan 30 jaar. Die leeftijdseis kwam niet voor in het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. Hij is ontsproten aan een jarenlange praktijk, die heeft aangetoond dat in het algemeen zij die 31 jaar of ouder zijn niet meer de raio-opleiding moeten volgen, doch beter een aangepaste opleiding als «buitenstaander» kunnen doorlopen. De praktijk heeft ook aangetoond dat zich nogal eens grensgevallen voordoen.

Terwijl sommige kandidaten weliswaar ouder zijn dan 30 jaar en zoveel voorervaring hebben dat een (volledig) doorlopen van de raio-opleiding niet noodzakelijk is, kan ten aanzien van hen ook niet steeds worden geconcludeerd dat zij als «buitenstaander» kunnen worden aangenomen.

Om voor deze gevallen een voorziening te kunnen treffen is aan de Minister van Justitie de bevoegdheid toegekend om, gehoord de selectiecommissie, van de leeftijdseis ontheffing te verlenen. Het ligt voor de hand dat dit zich met name zal kunnen voordoen ten aanzien van hen wier opleiding met gebruikmaking van artikel 7, eerste lid, ook kan worden bekort. Het tweede lid van artikel 16 regelt dat gegadigden zich met een verzoek om toelating tot de minister moeten wenden. Daarop sluit aan het bepaalde in het derde lid, dat de minister opdraagt kandidaten die niet aan de formele vereisten voldoen en die ook geen ontheffing van de leeftijdseis hebben verkregen, terstond af te wijzen. Aldus wordt voorkomen dat deze kandidaten toch de selectieprocedure zouden moeten doorlopen. De gekozen redactie sluit uit dat de minister kandidaten zou toelaten omtrent wie de commissie niet in positieve zin heeft geadviseerd, doch laat de mogelijkheid open dat de minister kandidaten afwijst omtrent wie de commissie wel een positief advies heeft uitgebracht. Dit is nodig om de toelating te kunnen afstemmen op de plaatsingsmogelijkheden, die niet onbepaald aanwezig zijn. Doet zich deze plaatsingsproblematiek voor dan zal in het algemeen het door de selectiecommissie geduide gewicht van de kandidaten bepalend zijn voor de beslissing omtrent de toelating.

2.4.2. De selectiecommissie, zoals die regeling vond in het Opleidings- en vormingsbesluit R.O., bestond uit vier leden: een president van een arrondissementsrechtbank, een officier van justitie, een kantonrechter en een departementsambtenaar. Lange tijd is deze samenstelling toereikend geweest om de selectie vlot voortgang te kunnen laten vinden. In de jaren zeventig evenwel nam de werklast van de commissie zodanig toe dat deze een te grote belasting voor de leden ging vormen. Daarin kon worden voorzien door in overeenstemming met de rechterlijke macht plaatsvervangende leden aan te wijzen zodat de werklast over een groter aantal personen kon worden gespreid.

Daarnaast groeide de behoefte in de commissie vertegenwoordigers van de administratieve colleges op te nemen en bovendien personen, niet behorend tot de rechterlijke macht en geen departementsambtenaar zijnde, die vanuit een algemene maatschappelijke achtergrond inbreng in het selectieproces zouden kunnen hebben. Tegenover deze behoefte aan uitbreiding van de commissie en toevoeging van nieuwe dimensies aan de oordeelsvorming, stond het besef dat een kantonrechter niet noodzakelijk van de commissie deel behoefde uit te maken. Bij de inwerkingtreding van het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. was er vanuit gegaan dat raio's ook bij kantongerechten zouden worden geplaatst. Dit geschiedde echter slechts enige jaren.

Om praktische redenen werd er destijds van afgezien en thans wordt ook vanuit opleidingsoogpunt de opvatting gehuldigd dat plaatsing bij een kantongerecht in het algemeen niet die bijdrage aan het opleidingsproces kan leveren die nodig wordt geoordeeld. De ratio van het expliciete voorschrift dat een kantonrechter aan de selectie deelneemt is daarmee vervallen, hetgeen overigens niet hoeft te leiden tot de opvatting dat kantonrechters geen zitting in de selectiecommissie zouden kunnen hebben.

2.4.3. Vorengenoemde ontwikkelingen hebben geleid tot een herbezinning op de samenstelling van de selectiecommissie. In het voorontwerp was dienaangaande een voorstel opgenomen dat behelsde dat de commissie zou bestaan uit vijf leden, te weten een president van een rechtbank, een officier van justitie, een voorzitter of ondervoorzitter van een raad van beroep, een lid, niet afkomstig uit de rechterlijke macht of werkzaam bij het Ministerie van Justitie, en een departementsambtenaar; tevens was voorgesteld dat er voor elk van de leden een plaatsvervanger zou zijn met dezelfde «achtergrond». Dit voorstel heeft vele en uiteenlopende commentaren opgeleverd. De belangrijkste daarvan waren de volgende.

De hoofdofficieren van justitie zijn van oordeel dat een hoofdofficier van justitie in de commissie zitting moet hebben uit een oogpunt van – zoals zij schreven – «pariteit met het lid van de zittende magistratuur, die president van een arrondissementsrechtbank dient te zijn». De rechtbankpresidenten

achten het – op grond van de overweging dat het merendeel van de raio's ten slotte een functie bij de gewone rechterlijke macht gaat vervullen – juister, in plaats van een voorzitter of ondervoorzitter van een raad van beroep, «een lid van de zittende magistratuur» in de commissie op te nemen. De rechtbankpresidenten zien dat blijkbaar als een wisselstoel: bij selectie van a-raio's een (onder)voorzitter van een raad van beroep, bij selectie van gewone raio's een rechter. De Raad voor de raio-opleiding overweegt dat het, wegens het beperkte aantal beschikbare functionarissen, gewenst is de mogelijkheid te openen dat een vice-president voorzitter van de commissie is.

Ten departemente was inmiddels nog als bezwaar tegen het aanvankelijke voorstel voor de selectiecommissie onderkend, dat de aanduiding «plaatsvervangend lid» niet volledig recht doet aan datgene wat in de praktijk van de plaatsvervangende leden wordt verwacht, zodat die aanduiding bij voorkeur vermeden zou moeten worden.

2.4.4. Een aan vorengenoemde overwegingen aangepaste regeling voor de samenstelling van de commissie was neergelegd in het herzien ontwerp. De ontwikkelingen in het aanbod van gegadigden en de daaruit voortvloeiende werklast hebben ertoe genoodzaakt opnieuw de samenstelling van de commissie onder ogen te zien, met name wat betreft het aantal leden ervan. Daarbij stond voorop dat de werkdruk op de leden, die immers allen de selectie verrichten naast hun dagelijkse werkzaamheden, tot aanvaardbare proporties beperkt moest blijven. Dit voerde tot de opvatting dat de omvang van de commissie op 15 personen zou moeten worden bepaald, met enige variatie naar groepering waaruit die personen afkomstig zijn. Een en ander heeft geleid tot een regeling van de samenstelling van de commissie zoals in artikel 17 neergelegd. Ter verbetering van de in het voorontwerp en herzien ontwerp gebruikte terminologie, t.w. «burgerlijke rechterlijke macht» en «administratiefrechterlijke macht», die in een van de commentaren terecht als niet juist is aangemerkt, is voor de in het eerste lid onder a en c gehanteerde omschrijvingen nu aansluiting gezocht bij de terminologie van de Grondwet.

De benoemingstermijn is voor alle leden – met uitzondering van de departementsambtenaren die voor onbepaalde tijd worden benoemd – gesteld op vier jaar zonder de mogelijkheid van aansluitende herbenoeming. Daarop is een uitzondering gemaakt voor hen die op het tijdstip van hun aftreden nog geen twee jaar deel van de commissie hebben uitgemaakt. Aldus kan worden voorkomen dat gegadigden voor het lidmaatschap daarvan afzien wegens de omstandigheid dat het tijdstip waarop zij in de commissie – in een tussentijdse vacature – zouden worden benoemd zo dicht ligt bij het einde van de termijn van degene wiens plaats zij innemen, dat zij de commissie weer zouden moeten verlaten voor zij goeddeels ingewerkt zouden zijn. Ook uit een oogpunt van continuïteit in de werkzaamheden zijn kortdurende lidmaatschappen onwenselijk. Een nieuw element is dat de commissie zelf een of meer plaatsvervangende voorzitters aanwijst. Werklast en werkwijze van de commissie brengen mee dat de voorzitter niet meer degene kan en hoeft te zijn die alle selectiezittingen leidt; hij kan deze taak delen met of overlaten aan anderen en bijvoorbeeld zelf meer tijd besteden aan algemene zaken zoals planning en coördinatie van de werkzaamheden, evaluering van selectiecriteria etc., en de plenaire vergaderingen van de commissie met betrekking tot deze en andere algemene aangelegenheden leiden. Om de commissie de gelegenheid te bieden deze taakverdeling af te stemmen op de mogelijkheden die de leden daartoe hebben en een soepele toepassing van deze taakverdeling – wat nodig kan zijn indien zich vacatures voordoen – mogelijk te maken, verdient het de voorkeur dat de commissie zelf bepaalt wie als plaatsvervangende voorzitters optreden.

2.4.5. Artikel 18 geeft de taak en werkwijze van de commissie weer. Geïntroduceerd wordt daarin het beperkt onderzoek van kandidaten.

Uitgangspunt voor de selectie blijft dat zo enigszins mogelijk alle kandidaten het volledige onderzoek, bedoeld in het vierde lid, ondergaan. In de praktijk blijkt echter dat kandidaten zich soms in zodanige aantallen aanmelden dat het instellen van een volledig onderzoek ten aanzien van

allen op ernstige bezwaren stuit. In zo'n situatie zal het beperkte onderzoek bij wijze van voorselectie het aantal serieuze gegadigden op verantwoorde wijze tot kleinere proporties kunnen terugbrengen. Het beperkte onderzoek zal elementen van het volledig onderzoek kunnen omvatten.

Gegadigden die de voorselectie van de commissie passeren, zullen het sinds jaren gebruikelijke volledig onderzoek moeten ondergaan, zoals in het vierde lid neergelegd. In dit lid is onder b bepaald dat het persoonlijk onderhoud geschiedt door vijf leden van de commissie. Deze bepaling biedt de commissie de gelegenheid subgroepen onder leiding van een plaatsvervangend voorzitter te vormen, die adviseren omtrent de door hen ontvangen kandidaten. De subgroepen kunnen zich richten op de selectie van gewone raio's of op die van a-raio's; de samenstelling van de subgroepen en de leiding daarvan kan op de taak worden afgestemd. De slotzin van het vierde lid van dit artikel heeft, evenals artikel 19, tot doel te bevorderen dat er niet te veel tijd verstrijkt voor en aler de kandidaten de uitslag van de selectie vernemen. Ingevolge het vijfde lid kan de commissie haar voorzitter bevoegdheden verlenen; dit is van belang in verband met het beperkt onderzoek. Daarnaast wordt met dit lid beoogd dat de commissie haar werkwijze structureert en vastlegt, zodat deze een vast verloop krijgt. Het reglement van orde kan naast hetgeen in het vijfde lid verplicht is gesteld, bevatten wat de commissie nodig oordeelt; daarbij ligt het voor de hand te veronderstellen dat zij de samenstelling en de leiding van de subgroepen daarin regelt en zaken als de wijze waarop de selectiezittingen plaatsvinden, het tijdstip van kennisgeving van het psychologisch rapport en de wijze van advisering aan de minister.

2.4.6. Artikel 20 tenslotte is opgenomen om de mogelijkheid te scheppen voor een aantal details in de gehele toelatingsprocedure voorzieningen te treffen. Te denken valt daarbij aan een aanmeldingsformulier dat de functie van schriftelijk verzoek als bedoeld in artikel 16, tweede lid, kan vervullen, algemene regels voor het verlenen van ontheffing van de leeftijdseis, de informatieverstrekking aan de kandidaten over de gang van zaken tijdens de selectie en dergelijke.

2.5. *Paragraaf 5 (artikel 21 t/m 23)*

Deze paragraaf bevat gebruikelijke bepalingen inzake aanstelling en bezoldiging.

2.5.1. Het voorontwerp bevatte in deze paragraaf een bepaling die aangaf dat de opleiding ook in gedeeltelijke arbeidstijd gevolgd kon worden. De aanleiding om deze bepaling in het voorontwerp op te nemen lag in de opvattingen van de Raad voor de Raio-opleiding hieromtrent. Zowel in het commentaar op het voorontwerp als in de adviezen, uitgebracht in een reeds eerder ingezette advies-procedure over het volgen van de raio-opleiding in deeltijd, toonden de rechterlijke autoriteiten zich gereserveerd. De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak heeft een afwijzend standpunt ingenomen tegenover structurele regeling van een deeltijdopleiding op grond van praktische en opleidingstechnische bezwaren, doch wil de mogelijkheid om in individuele gevallen het volgen van de opleiding in gedeeltelijke arbeidstijd toe te staan, niet uitsluiten. Volgens de N.V.v.R. zouden de omstandigheden van de betrokkenen zo'n beslissing dan wel moeten rechtvaardigen en zij zouden minstens enkele jaren opleiding achter de rug moeten hebben. Deze opvatting kan worden onderschreven, met name omdat vermeden moet worden dat er structureel twee – of meer – opleidingen ontstaan: één voor degenen met een volledige werktijd en één – of meer – voor hen die een deeltijd vervullen. In het besluit is derhalve een bepaling omtrent het volgen van de opleiding in deeltijd niet opgenomen. Eventueel individueel te nemen beslissingen kunnen rusten op de desbetreffende bepalingen in het Algemeen Rijksambtenarenreglement en het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984.

2.5.2. Wat de duur van de tijdelijke aanstelling aangaat, is gekozen voor een termijn van drie jaar (artikel 21, eerste lid). In normale gevallen is de opleiding dan zover gevorderd dat het mogelijk moet zijn tot een oordeel omtrent een aanstelling in vaste dienst te komen. Er is geen reden een

desbetreffend besluit dan nog langer uit te stellen. Tegen deze regeling, die op dezelfde wijze reeds in het voorontwerp was opgenomen, is bezwaar gemaakt door de Raad voor de Raio-opleiding. Van die zijde is betoogd dat de tijdelijke aanstelling voor de duur van de gehele opleiding zou moeten gelden, om te voorkomen dat zij die in een laat stadium alsnog ongeschikt worden bevonden voor een functie bij de rechterlijke macht, niet meer zouden kunnen worden ontslagen. De aanname, dat ontslag in dergelijke gevallen niet of nauwelijks mogelijk zou zijn, is evenwel niet correct. Afgezien daarvan lijkt het niet juist mensen gedurende een tijdvak van zes jaar, mede gelet op de leeftijdsfase waarin zij verkeren, in het ongewisse te laten omtrent hun toekomstige positie. Het beleid zal erop gericht moeten zijn te vermijden dat zich nog gevallen van ongeschiktheid voordoen nadat de vaste aanstelling is verleend. Mocht dit incidenteel toch voorkomen, dan zal gehandeld moeten worden, zoals in artikel 27 aangegeven. Voor de regels inzake verlenging en verkorting van de tijdelijke aanstelling alsmede voor de aanstelling in vaste dienst (artikel 21, tweede en derde lid, en artikel 22) is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de bestaande regels van het Algemeen Rijksambtenarenreglement. De bezoldigingsbepaling (artikel 23) handhaaft voorshands de voor de raio's geldende salariëring. Sinds 1970 is daarvoor aansluiting gezocht bij het algemene salarisbeleid voor jonge academici die bij de departementen van algemeen bestuur worden aangesteld. Telkens wanneer zich daarin wijzigingen voordeden is nagegaan of deze ook in de salariëring van de raio's behoorden door te werken. Tot nu toe was dat steeds het geval. Indien zich in het algemene beleid ten aanzien van de salariëring van jonge academici in opleidings-situaties wijzigingen zullen voordoen, zal onder ogen worden gezien of deze wijzigingen gevolgen voor de bezoldiging van de raio's moeten hebben. Zonodig zal alsdan ook het besluit op dit punt worden aangepast.

2.6. Paragraaf 6 (artikelen 24 t/m 29)

In deze paragraaf zijn enerzijds enige voor de hand liggende bepalingen opgenomen en is anderzijds een zeer specifiek op de bijzondere positie van de raio betrekking hebbende voorziening getroffen, nl. de oordeelsvorming door de rector.

2.6.1. Om een goed beeld te krijgen van de geschiktheid van de raio voor zijn toekomstige functie is het nodig dat er naast een oordeel over de wijze waarop hij de praktijkstages doorloopt (de beoordeling, ingevolge artikel 25 toegesneden op de bijzondere (opleidings)situatie waarin de raio verkeert), tevens een oordeel is over het doorlopen van het theoretisch vormingsprogramma. Daarom is de regeling van artikel 26 opgenomen. Omdat het hier om specifieke informatie gaat, zal daarvoor een speciale lijst moeten worden gehanteerd. Voor de vaststelling daarvan zal nauw overleg met de Stichting Studiecentrum Rechtspleging worden gepleegd. Het zou niet juist zijn indien de raio met betrekking tot dit oordeel – dat ingevolge artikel 8 op zichzelf al kan leiden tot beëindiging van de opleiding of het achterwege laten van een voordracht volgens artikel 29 – niet zoveel mogelijk dezelfde «rechtsbescherming» zou genieten als met betrekking tot een beoordeling. Daarom is bepaald dat de rector zijn oordeel met de raio bespreekt en dat deze een afschrift ontvangt van de lijst waarop het oordeel is vastgelegd. Voorts is een bezwarenprocedure voorgeschreven naar analogie van artikel 8 van het Beoordelingsvoorschrift burgerlijk rijkspersoneel 1985.

2.6.2. Voor het geval zich de situatie zou voordoen dat de opleiding zou moeten worden beëindigd nadat de vaste aanstelling reeds is verleend, is in artikel 27 een specifiek op die situatie betrekking hebbende ontslagbepaling opgenomen. Voordat de vaste aanstelling is verleend – gedurende de tijdelijke aanstelling derhalve – zal beëindiging van de opleiding vrijwel zonder uitzondering tot beëindiging van het dienstverband leiden. Is de raio evenwel reeds in vaste dienst, dan zal beëindiging van de opleiding eerst tot ontslag kunnen leiden, indien het niet mogelijk is gebleken de betrokkene een andere hem passende functie te geven, dan wel indien hij een zodanige functie zou weigeren. De in artikel 27 opgenomen formulering

te dezer zake is ontleend aan het Algemeen Rijksambtenarenreglement, dat in de artikelen 96 en 98 overeenkomstige bepalingen bevat. Passende andere functies moeten in beginsel aanwezig geacht worden in de vele secretariaats- en andere taken bij de gerechten die juridische scholing vereisen en waarin ook thans reeds juristen werkzaam zijn.

2.6.3. Het tijdstip waarop de raio zijn voorkeur voor benoeming bij de zittende of staande magistratuur moet uitspreken (artikel 28) is gekoppeld aan het tijdstip van de vaste aanstelling. Er zijn bezwaren geuit tegen dit voorschrift. Nochtans kan uit een oogpunt van adequate personeelsplanning die uitspraak – die overigens, zoals uit de tekst blijkt, niet onherroepelijk is – op dat tijdstip niet worden gemist.

2.6.4. Artikel 29 tenslotte biedt de raio de garantie dat hij, indien hij de opleiding met goed gevolg heeft doorlopen en geschikt wordt geacht, wordt benoemd tot gerechtsauditeur of substituut-officier van justitie. De voordracht voor benoeming tot gerechtsauditeur geschiedt volgens de wettelijke voorschriften (onder andere artikel 108, derde lid, Wet R.O.). Ten aanzien van substituut-officieren van justitie bestaan hieromtrent geen voorschriften; in de praktijk wordt evenwel een overeenkomstige procedure gevolgd. De benoeming zal geschieden overeenkomstig de keuze van de raio voor de zittende of staande magistratuur. Evenwel kan niet worden gegarandeerd dat de raio's altijd geplaatst kunnen worden bij het gerecht of parket van hun voorkeur. Het is niet verantwoord aan een goed bezet gerecht of parket een gerechtsauditeur of substituut-officier van justitie toe te voegen, terwijl een ander gerecht of parket met ernstige personeelstekorten kampt. In zo'n geval zal de raio derhalve tewerkstelling in een andere plaats dan die welke zijn voorkeur heeft moeten accepteren. Uiteraard zal zulks in voorkomende gevallen zoveel mogelijk in overleg met de betrokkene worden uitgevoerd.

2.6.5. Om geen misverstand omtrent de rechtspositie van de raio te laten bestaan is in artikel 30 uitdrukkelijk het Algemeen Rijksambtenarenreglement van toepassing verklaard, behoudens voorzover in dit besluit daarvan wordt afgeweken.

2.7. Paragraaf 7 (artikelen 31 t/m 34)

Deze paragraaf bevat enige overgangsregelingen en de gebruikelijke slotbepalingen.

2.7.1. De artikelen 31 en 32 bevatten de overgangsregelingen voor de bij inwerkingtreding van het besluit reeds aanwezige raio's. In artikel 31 is geregeld dat de raio's die reeds gerechtssecretaris en secretaris bij een arrondissementsparket zijn worden aangesteld tot rechterlijk ambtenaar in opleiding. Dit is neergelegd in het eerste lid. De bepaling dat de aanstelling geschiedt binnen een jaar na inwerkingtreding van het besluit, maakt het mogelijk de daaraan verbonden werkzaamheden uit te voeren op het tijdstip waarop – in de meeste gevallen – een mutatie ingevolge het ingetrokken Opleidings- en vormingsbesluit R.O. zou moeten zijn verwerkt. Aldus wordt een sterke concentratie van werkzaamheden bij inwerkingtreding van het besluit vermeden. Voor de betrokkenen heeft deze voorziening geen enkel materieel gevolg.

Daarnaast dient erin te worden voorzien dat de proeftijd van vier maanden waarin het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. voorzag en die sedert jaren in de praktijk als volwaardige stagetijd wordt doorgebracht, in de dienst- en opleidingstijd ingevolge de nieuwe regeling zoveel mogelijk meetelt. Dit is in het derde lid aldus uitgewerkt dat voor hen die minder dan twee jaar geleden feitelijk in dienst traden, de proeftijd nog volledig meetelt. Dit was mogelijk omdat hierdoor de eerste stage voor niemand van deze groep minder dan twee jaar zou gaan belopen. Het tijdstip waarop de volgende stage aanvangt zal voor de meesten daardoor met vier maanden worden vervroegd. Slechts voor hen, wier eerste stage reeds vervorderd is, zal het niet steeds te vermijden zijn dat de incorporering van de proeftijd gedeeltelijk ten laste van de tweede stage wordt gebracht. Voor degenen, die reeds 24 maanden of langer doch minder dan 52

maanden geleden feitelijk in dienst traden zou volledig meetellen van de proeftijd tot een in vele gevallen problematische bekorting van de tweede stage leiden. Om ook hen toch nog enigszins tegemoet te komen en omdat dit niet tot een onaanvaardbare bekorting van de tweede stage leidt, wordt ten hoogste de helft van de proeftijd nog meegeteld. Het geheel of gedeeltelijk meetellen van de proeftijd voor hen die zich reeds in de derde stage bevinden zou leiden tot ongewenste bekorting van die stage dan wel tot beëindiging daarvan – en tevens van de opleiding als geheel – met terugwerkende kracht. Deze effecten geven reden om voor deze laatste groep geheel af te zien van meetellen van de proeftijd.

Artikel 32 regelt de aanstelling tot rechterlijk ambtenaar in opleiding van hen, die zich bij inwerkingtreding van het besluit nog in de proeftijd bevinden. Anders dan voor de groep waar artikel 31 zich op richt behoeft voor deze categorie de proeftijd niet te worden aangemerkt als diensttijd doch kan worden bepaald dat de tijdelijke aanstelling zoveel korter duurt als overeenkomt met de duur van de proeftijd.

2.7.2. Artikel 33 beoogt erin te voorzien dat zij die reeds in de bestaande selectiecommissie waren benoemd niet opnieuw – in de nieuwe commissie – behoeven te worden benoemd.

In artikel 34 wordt het Opleidings- en vormingsbesluit R.O. ingetrokken. Artikel 35 ten slotte bevat de citeertitel en regelt de inwerkingtreding. Omdat voor een aantal van de raio's het aanpassen van hun stages aan de nieuwe situatie enige tijd vergt, is de inwerkingtreding van het besluit bepaald op de derde kalendermaand na de datum van uitgifte van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes